

Још једна НАТО интервенција?

После скоро дванаест година након што је НАТО бомбама комадао Југославију, и откинуо покрајину Косово од Србије, постоје показатељи да се војни савез спрема за још један победнички подухват у виду "хуманитарног рата", овога пута против Либије. Разлике су, наравно, огромне. Али размотримо најпре неке од узнемиравајућих сличности.

Сатанизовани лидер

Попут "новог Хитлера", човека кога волите да мрзите и треба да уништите, Слободан Милошевић је 1999. био новајлија у односу на Моамера Гадафија данас. Медији су имали мање од деценије да претворе Милошевића у монструма, док су у случају Гадафија на томе радили неколико деценија. Уз то, Гадафи је интригантнији, ређе говори енглески и у јавности се појављује у одори која изгледа као да ју је креирао Џон Галијано (још једно недавно етикетирано чудовиште). Овај егзотични аспект побуђује предачко исмевање и презир за мање културе уз чију је помоћ Запад освојен, Африка је колонизирана и Летњу резиденцију у Пекингу опустошили су војници снага Запада који су се борили да би свет био безбедан за опијумску зависност.

Хорски наступ "ми морамо нешто да предузмемо"

Као што је то био случај са Косовом, тако и сада лешинари кризу у Либији доживљавају као прилику да афирмишу власт. Бесловесни Џон Ју, правни саветник који је подучавао администрацију Буша Другог у вези са предностима које имају технике мучења заробљеника, искористио је Волстрит Џорнал како би посаветовао Обамину администрацију да игнорише Повељу УН и похрли у окршај са Либијом. "Остављајући по страни застарела правила УН, Сједињене Државе могу да спасу животе, побољшају добробит на глобалном нивоу, и служе својим националним интересима у исто време", проглашава Ју. И други водећи теоретичар хуманитарног империјализма, Џефри

Робертсон, рекао је листу Индипендент да, упркос томе како то може изгледати, кршење међународног права јесте по закону.

Авети "злочин против човечности" и "геноцид" призвани су како би се оправдао рат

Као што је то био случај на Косову, унутрашњи сукоб између владе и наоружаних побуњеника приказује се као "хуманитарна криза" у којој се само за једну страну, то јест владу, претпоставља да је "злочиначка". Ова априори криминализација изражава се апеловањем на међународно судско тело да испита злочине за које се претпоставља да су извршени, или да се ради на томе да буду почињени. У свом чланку [\[1\]](#) објављеном на страни коментара на мишљење едиторијала, Џефри Робертсон је кристално јасно објаснио како се Међународни кривични суд користи за уобличавање сцене за евентуалну војну интервенцију. Он је објаснио како се МКС може искористити од стране Запада у сврху избегавања ризика од вета у Савету безбедности.

"У случају Либије, најмање што је Савет до сада учинио, јесте постављање важног преседана, једногласно одобравање препоруке Међународном кривичном суду. [...] Дакле, шта ће се десити ако непохапшени либијски оптуженици погоршају своје злочине – на пример: вешањем или хладнокрвним убијањем својих противника, потенцијалних сведока, цивила, новинара или ратних заробљеника?" [Имајте у виду да за сада нема "оптужених" нити доказа "злочина" који, наводно, могу да "погоршају ситуацију" на различите начине какви би само могли да се замисле.] Али Робертсон силно жели да пронађе прилику да НАТО "прихвати изазов бачене рукавице" уколико Савет безбедности не одлучи да предузме неке кораке.]

"Недостаци у Савету безбедности захтевају признавање ограниченог права, без повереног мандата, да савез као што је НАТО употреби силу како би зауставио злочине против човечности. То право наступа у оном тренутку када Савет безбедности идентификује ситуацију као претњу светском миру (и тако је идентификована Либија, позивајући се на једногласно упућивање тужиоцу Међународног кривичног суда)".

И тако препоручивање тужиоцу МКС земље, у којој треба да испита ситуацију, може бити изговор за вођење рата против те земље! Узгред, јурисдикција МКС би требало да се односи на државе које су ратификовале Споразум о оснивању, што, колико ја разумем ситуацију, није случај са Либијом – нити са САД. Велика је, међутим, разлика

између овог случаја у ком су Сједињене Државе успеле да убеди, присилом или подмићивањем, безброј држава потписница да прихвате споразум какав оне не би никада, ни под каквим условима прихватиле ако би неко покушао да неку америчку државу преступницу упуту МКС. Ова је привилегија ускраћена Гадафију.

Робертсон, члан правног тима УН, закључује да: "дужност да се заустави масовно убијање невиних најбоље би се остварила ако сами затраже нашу помоћ, чиме би се учинило да се у кристално јасном светлу употреба силе од стране НАТО-а види не само "легитимном", већ законитом."

Левичарска идиотерија

Пре дванаест година, већина земаља европске левнице подржала је "рат на Косову", што је утрло НАТО-у бескрајни пут којим сада наставља у остварењу циљева у Авганистану. Пошто ништа нису научили, многи су изгледа спремни за понављање истог перформанса. Коалиција странака која себе назива европском левницом изјавила је да "снажно осуђује репресије злочиначког режима пуковника Гадафија", а позвала Европску унију да "осуди употребу силе и да брзо реагује како би заштитили људе који су мирно демонстрирали у борби за своју слободу". На страну што опозиција Гадафију није само "мирно демонстрирала", већ се делом и дигла на оружје, што се своди на осуду употребе силе од стране једних, али не и од других - али је мало вероватно да политичари, који су израдила нацрт ове изјаве, уопште и схватају шта њоме говоре.

Ограничену визију левнице илуструје изјава у троцкистичком стилу да: "Од свих Гадафијевих злочина, без сумње најтежи је и најмање познат, његово саучесништво у миграционој политици ЕУ..". Јер, далеко лево, Гадафијев највећи грех је сарадња са Западом, као што Запад треба да буде осуђен за сарадњу са Гадафијем. Ово је левница која, завршава у крајњој конфузији.

Избеглице

Маса избеглица која је са Косова бегала када је НАТО почео своју кампању бомбардовања, коришћена је као оправдање за то исто бомбардовање, без независне истраге различитих узрока тог привременог егзодуса – чему је главни разлог вероватно

било само бомбардовање. Данас би, из медијског начина извештавања о великом броју избеглица које напуштају Либију од како су почели проблеми, јавност могла да стекне утисак да они беже од Гадафијевог прогона. Као што је често случај, медији пажњу усмеравају на изглед појаве без тражења објашњења. Мало разматрања могло би да попуни информативну празнину. Веома је тешко поверовати да Гадафи истерује иностране раднике које је његов режим довео у Либију да спроведу важне инфраструктурне пројекте. Прилично је јасно да су неки од "демократски настројених" побуњеника заправо напали стране раднике из чисте ксенофобије. Гадафијева отвореност ка Африканцима посебно је увредљива за одређени број Арапа. Али, нема потребе да се превише о томе говори, јер су они сада наши "добри момци". Ово помало личи на превид случајева албанских напада на Роме на Косову, које су НАТО окупатори правдали на основу тога да су "Роми сарађивали са Србима".

Осама бин Ладен

Још једна сличност између бивше Југославије и Либије јесте да су Сједињене Државе (и њихови НАТО савезници) још једном завршили на истој страни са њиховим старим пријатељем из авганистанских муџахединских дана, Осамом бин Ладеном. Осама бин Ладен је био савезник из сенке исламистичкој партији Алије Изетбеговића током грађанског рата у Босни, и то је чињеница коју су НАТО силе пажљиво криле. Наравно, западни медији су навелико одбацили Гадафијеву тренутну тврдњу да се он свим силама бори против Бин Ладена. Међутим, борба између Гадафија и Бин Ладен је веома реална и почиње још 11. септембра 2001. нападом на куле близнакиње и Пентагон. И заиста, Гадафи је био први који је покушао да упозори Интерпол на Бин Ладена, али није наишао ни на какву сарадњу од стране САД. У новембру 2007. године, француска новинска агенција АФП известила је да су лидери исламистичког покрета у Либији саопштили да се прикључују покрету Ал Каида. Попут муџахидина који су се борили у Босни, та либијска исламистичка група формирана је 1995. и обучавали су је ветерани САД подржавајући тако борбу против Совјета у Авганистану 1980-их. Њихов проглашени циљ био је рушење Гадафија у циљу успостављања радикалне исламистичке државе. База радикалног ислама одувек је била у источном делу Либије, где је садашња побуна и избила. Будући да на ову побуну ни мало не личе мирне демонстрације народних маса које су збациле диктаторе у Тунису и Египту, али има јасно уочљиву милитантну компоненту, сасвим се оправдано може претпоставити да исламисти учествују у побуни.

Одбијање преговора

Године 1999. Сједињене Државе су свим силама настојале да искористе кризу на

Косову за нову НАТО мисију "изван власти" и своје ватрено крштење. Шараду мировних преговора у Рамбујеу торпедовала је државна секретарка Мадлен Олбрајт, која је гурнула у страну умереније лидера косовских Албанаца у корист Хашима Тачија, младог лидера "Ослободилачке војске Косова", непоправљиво повезане са мрежом криминалних активности. Албански побуњеници на Косову су били „мешана врећа“, али како то често и бива, САД су завукле у њу руку и извукле најгоре од њих.

У Либији, ситуација може бити и гора

Мој је утисак, делом као резултат посете Триполију пре четири године, да је садашња побуна још и „више измешана врећа“, са озбиљним потенцијалом унутрашњих контрадикција. За разлику од Египта, Либија није насељена историјска држава, са хиљадама година дугом историјом, јаким осећајем националног идентитета и дугом политичком културом. Пре пола века, била је то једна од најсиромашнијих земаља у свету, и још увек није у потпуности изашла из своје племенске структуре. Гадафи је, на свој ексцентрични начин, био фактор модернизације, користећи прихода од нафте да подигне животни стандард до једног од највиших на афричком континенту. У опозицији су му, парадоксално, с једне стране су му реакционарни традиционалистички исламисти, који га сматрају јеретиком због његових релативно прогресивних ставова, а с друге стране корисници западне модернизације и подршке, који се стиде Гадафијевог имиџа и његове жеље за још већом модернизацијом. А постоје и друге тензије које могу довести до грађанског рата, чак и распада земље дуж географске линије.

За сада, пси рата њушкају околу у потрази за још више крвопролића него што се стварно десило. Заиста, САД је изазвала ескалацију сукоба на Косову како би се "морало интервенисати", а исто се дешава и сада у Либији, где неуконост Запада, шта би могао да уради, долази још више до изражаја.

Чавезов предлог за неутрално посредовање како би се спречила катастрофа, јесте пут мудрости. Али, изгледа да је сама идеја решавања проблема мирним посредовањем, а не силом, у НАТОланду испарила.

Дајана Џонстон је аутор Крсташки рат лудака: Југославија, НАТО и обмањивања Запада.

(8. март 2011, превод Слађана Милинковић)

---

[1] Компликовано место, иако није непреводиво, без извесног предзнања није могуће ни оптимално решење превода доживети у одговарајућем контексту. Најкраће би било – страна коментара на мишљење едиторијала, и.е. страна која се налази насупрот страни на којој се штампа мишљење/став редакције, и на њој се, сходно томе, штампа чланак који је и по месту и по смислу супротан ставу уређивачког одбора. Ово је можда познато читаоцима НСПМ, и свакако да новински чланак, макар и у електронској форми, не предвиђа коментаре, али сам сматрала да је потребно да укажем на проблемску ситуацију која није нерешива. У сваком случају, ако моје решење није „штрчало“ приликом читања, онда је можда детаљнији коментар сувишан.